

Abatacept

Användningsområde

Standardbehandling vid ledgångsreumatism, barnreumatism och psoriasisartrit om traditionella läkemedel inte har gett tillräckligt gott terapisvar. Abatacept har också använts vid behandling av flertalet bindvävssjukdomar

Preparat och verkningsätt

Abatacept (**Orencia®**) finns i injektionsflaskor som innehåller 250 mg torrs substans samt i förfyllda sprutor eller pennor om 125 mg. Abatacept hör till gruppen biologiska antireumatiska läkemedel. T-cellerna i människans immunsystem har betydelse för den inflammation och de ledsador som ledgångsreumatismen förorsakar. T-cellerna bör aktiveras för att fungera. Detta går till så att vissa molekyler binder till receptorer på T-cellernas yta. Abatacept binder till två av dessa molekyler (CD80, CD86), varvid aktiveringen förhindras. Följden är att symptomen lindras, sjukdomsförloppet bromsas upp och ledsador förhindras.

Läkemedlets effekt ses redan ett par veckor efter insatt behandling och förbättras ytterligare flera månader framöver. Behandlingseffekten kvarstår under lång tid. Abatacept har tillsvidare i huvudsak getts i kombination med metotrexat och detta är också den rekommenderade metoden vid behandling av ledgångsreumatism såväl hos vuxna som hos barn.

För grundersättning (35 %) eller specialersättning (65 %) av subkutana preparat krävs läkarutlåtande. För behandling med intravenös infusion betalar FPA ingen ersättning.

Dosering och administrering

Behandlingen inleds vanligtvis med intravenös infusion av abatacept i 30 minuter eller redan inledningsvis med veckovisa injektioner under huden. Infusionsdosen är cirka 10 mg per kilo kroppsvikt, d.v.s. 2–4 injektionsflaskor per patient och gång. Det är viktigt att noggrant följa tillverkarens anvisningar när man löser upp och späder ut läkemedlet. Under infusionen kontrollerar sjukskötaren patientens tillstånd och blodtryck.

Efter den intravenösa infusionen eller redan inledningsvis kan man använda ett preparat som injiceras under huden, som ges en gång i veckan i form av sprutor eller pennor som innehåller 125 mg. Patienten eller en anhörig kan lära sig att ge sprutan. Behandling med preparat som injiceras under huden rekommenderas tillsvidare inte för barn.

Om behandlingen fortsätter med intravenösa infusioner, ges lika stora läkemedelsdoser efter två och fyra veckor och därefter med fyra veckors intervall.

Biverkningar

Under infusionen kan allergiska reaktioner såsom klåda, eksem eller hosta förekomma. Yrsel, huvudvärk eller blodtryckshöjning är också möjliga. Livsfarliga reaktioner är ytterst sällsynta. De förändringar i blodbilden som ibland kan ses är ett minskat antal leukocyter eller trombocyter.

Abatacept kan öka benägenheten för infektioner, men det sker sällan. Behandling får inte ges om patienten har en akut infektionssjukdom eller allvarlig kronisk infektionssjukdom. Aktivering av tuberkulos har inte konstaterats i samband med abataceptbehandling, men är möjlig. En eventuell latent tuberkulos måste uteslutas innan behandling sätts in. Samtidig behandling med andra biologiska läkemedel är inte tillåtet. Några problem med användning av andra läkemedel samtidigt har inte kunnat konstateras.

Det är något osäkert om abatacept ökar risken att insjukna i cancersjukdomar, men uppföljning av människor har inte påvisat någon sådan risk. Ibland har biverkningar såsom förändringar i levervärden (ALAT), magbesvär och trötthet konstaterats under långtidsbehandling.

Det finns bara få erfarenheter av abataceptbehandling i samband med operationer, men beroende på operationens omfattning bör man överväga ändringar i administreringen.

Vaccinationer bör ges enligt allmänna rekommendationer, men i fråga om vaccin som innehåller levande sjukdomsalstrare rekommenderas ett tre månaders uppehåll före vaccinering. Behandlingen kan återupptas två veckor efter vaccinering.

Graviditet och amning

Det finns inga tecken på att abatacept minskar fertiliteten eller förorsakar fara för fostret. Abatacept får inte användas under graviditet eller amning om inte tvingande skäl föreligger. Man bör noggrant sörja för förhindrande av graviditet och avstå från amning 14 veckor efter avslutad behandling. För män finns inga särskilda direktiv när det gäller familjeplanering.

Behandlingskontroll

Sänka, CRP, blodbild (B-Hb, -Leuk, -Trom) och leverenzym (ALAT) kontrolleras åtminstone med 3 månaders intervall, en gång i månaden i början av behandlingen, ifall inte annan behandling kräver andra laboratorieundersökningar. Abataceptbehandling kräver uppföljning av specialist.

Uppföljningstabell

Läkemedel:

Abatasept

Orencia®

Före användningen

- La, CRP
- B-Hb
 - Leuk

- Trom
- S-ALAT

- 3 mån. var 4:e vecka

- La, CRP
- B-Hb
 - Leuk
 - Trom
- S-ALAT

efter 3 mån. var 3:e månad

- La, CRP
- B-Hb
 - Leuk
 - Trom
- S-ALAT

Annat anmärkningvärt

- Infektioner
- Eventuellt uppehåll i samband med operation.

Uppdaterad 11.1.2019